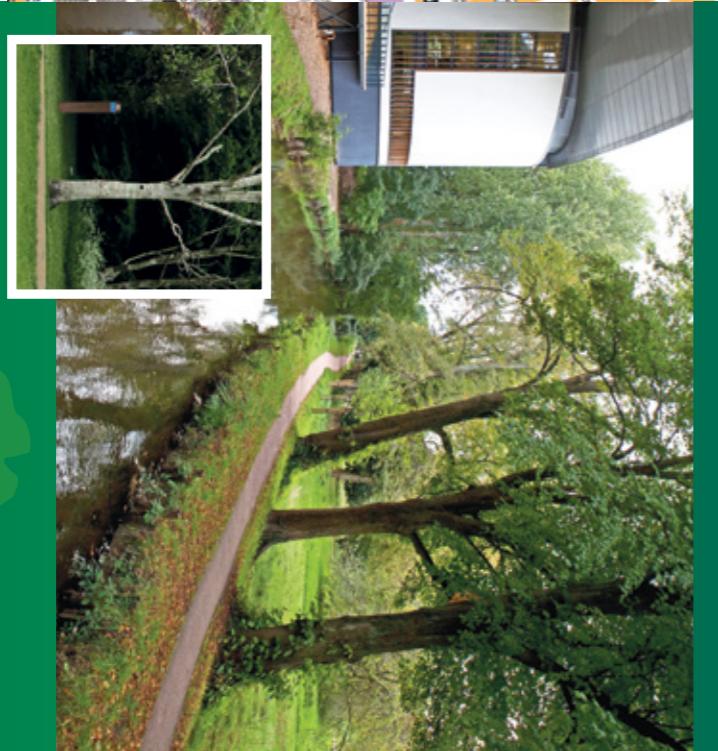

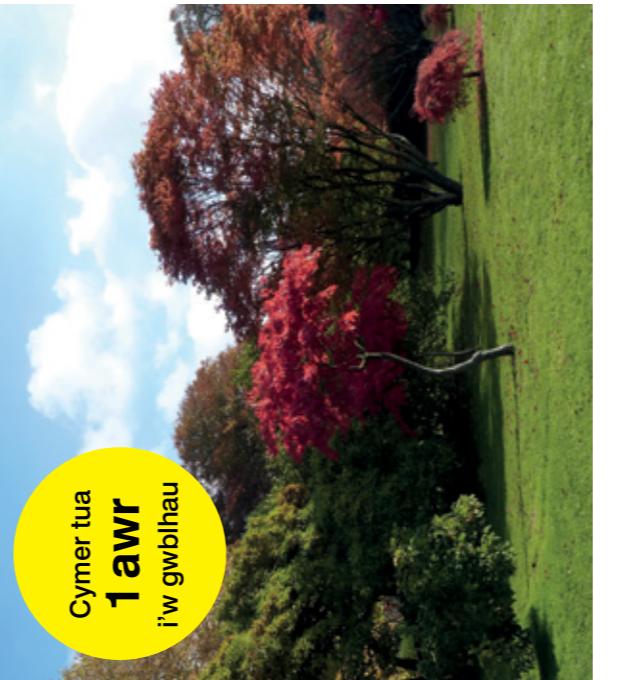
PARC BUTE
& ARBORETUM

Y CASGLIAD DEHEUOL

LLWYBR COED PARC BUTE
This document is available in English

Cymre tua
1 awr
i'w gwblhau

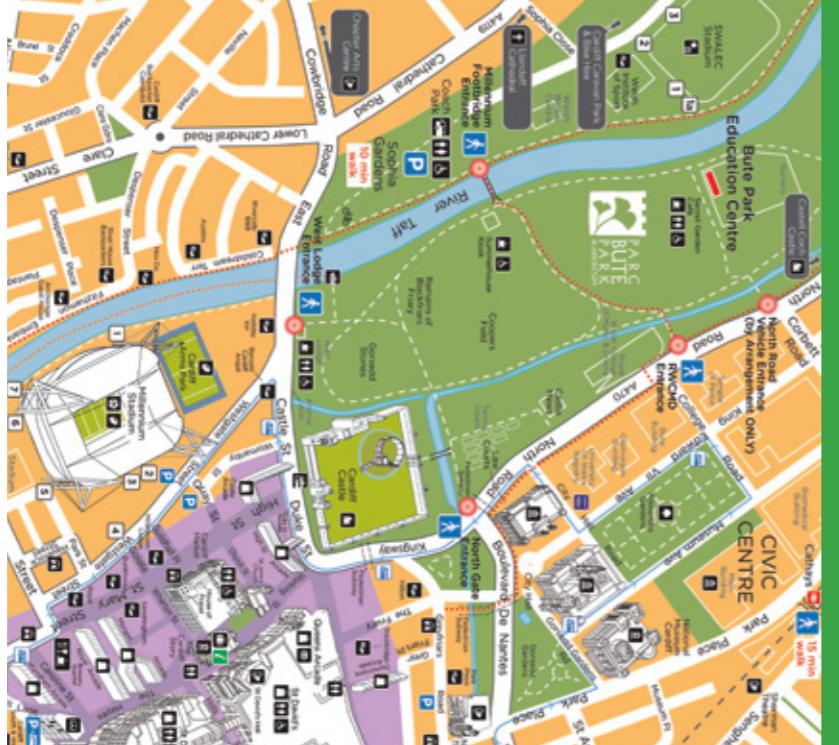
LLWYBR PENCAMPWYR COED PARC BUTE

Y CASGLIAD DEHEUOL

Ym Mharc Bute ceir gardd goed sy'n gasgliad o anwyddocâd cenedlaethol. Disgrifiodd Dr Owen Johnson o Gofestri Goed Ynysedd Prysain y parc fel a ganlyn: "unigryw ym mharciau cyhoeddus Prysain ac lwerddon ohenydd ei gwmpas a 'i swm o ddeunydd prin'".

Casgliad o goed wedi'i gynnwilio yw gardd goed lle y caiff rhywogaethau o bedwar ban byd eu plannu am resymau addurnol a heu addysgol. Gallwr ei ystyried fel amgueddfa goed awyr agored.

Mae gan Barc Bute y nifer uchaf o "bencampwy'r coed" mewn unrhyw barc cyhoeddus ym y DU (y parc gyda'r ail nifer uchaf o bencampwy'r DU) a pharc y Rhath, fel yma gan Gaerdydd gasgliad unigryw o goed arbenigol! Y rhywogaeth dalaf wedi ei chofnodi ar Ynysedd Prysain neu sydd â'r cylchesur bonycyff mwyaf wedi ei fesur 1.5 m oddi ar llawr yw coeden sy'n bencampwy.

CF10 3DX
PARC BUTE
& ARBORETUM

4 2466 Gwernen Wen

Bedwen

10 2196 Coeden Bysedd y Cŵn

19 2262

10 2196 Coeden Bysedd y Cŵn

10 2196 Coeden Bysedd y Cŵn

- Lawr i'r hwn yn defnyddio technoleg cod QR sy'n swnio'n dechnegol iawn ond mae'n hawdd iawn ei ddefnyddio.
- Ni fydd angen WiFi arnoch
- Ni fyddwch yn defnyddio unrhyw ddata
- Mae cyfeiriadau wedi'u hymwreiddio yn y cod ei hun
- Mae angen i chi gael darllenyd cod QR a ffôn clyfar sydd â chamera er mwyn cael at y cyfarwyddiadau ysgrifenedig.

Gallwr lawr i'r hwn yn defnyddio cod QR am ddil o'ch siop appliau naill ai drwy ddefnyddion eich cynllun data neu'r WiFi cyhoeddus am ddil sydd ar gael yng Nghanolfan Addysg Parc Bute. Bydd aelod o staff yn hapus i'ch cynorthwyo.
Mae mwy o wybodaeth am y coed hyn ar gael yn y gweithmawr a restrir isod.

Gwybodaeth Bellach

Dim ond coed â statws pencampwy DU sydd wedi'u cynnwys ar y llwybr. Fodd bynnag, mae'r parc yn dweud wrth y flwyddyn yr enilloedd y goeden ei statws pencampwy am y tro cyntaf, ac a yw wedi'i ennill am ei huchder (U), ei chylchfesur (C) neu'r ddau (U a C).

Ar ben y postyn, ceir dau god QR sy'n cynnwys cyfarwyddiadau Cymraeg a Saesneg i'ch helpu i ddarllen y map a lleoli'r goeden nesaf ar hyd y llwybr. Dylai fod gan y coed label du amnynt yn ogystal â'u rhif tag.

Pediwrch â disgwyli'n holl bencampwy fod yn anferth gan fod rhai coed yn tyfu'n naturiol fy'r o'cymharu a rhywogaethau eraill. Yn ogystal, mae'n bosib bod rhai coed wedi'u dosbarthu fel pencampwy o ganlyniad i'w prinder yn hytrach na'u taldra. Yn sym, ychydig o gystadleuaeth sydd gan engraffiadau gwbyddus eraill yn DU.

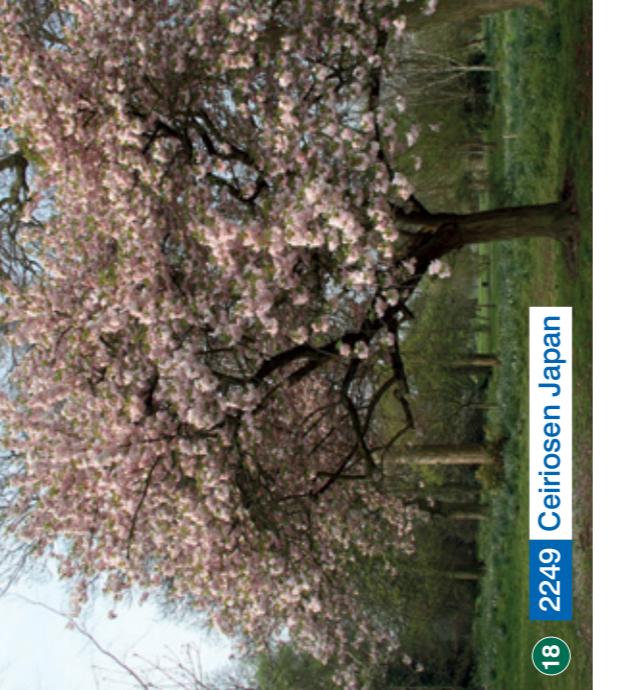
Mae'r llwybr yn cynnwys cerdded oddi ar brif llwybrau cerdded ar laswellt neu ar hyd llwybrau anffurfiol ar draws tir agored yn bennaf. Am y rhegwm hwn, **nid yw'n addas ar gyfer cadwerau olwyn neu goetsi**. Dylid gwisgo esgidiau caeedig neu wellingtons.

www.cardiftparks.org.uk

Gwybodaeth gyffredinol am gasgliad gardi goed Parc Bute gan gynnwys fotograffau o'r pencampwy'r a choed nodedig erall trwy'r tymhorau.

www.treeregister.org

Gwefan yr elusen gofrestedig sy'n cofnodi a chohadu gwybodaeth am goed nodedig y DU, gan gynnwys pencampwy'r a choed flynhoneil awdurdodol ar gyfer rhoi statws pencampwy i goed.

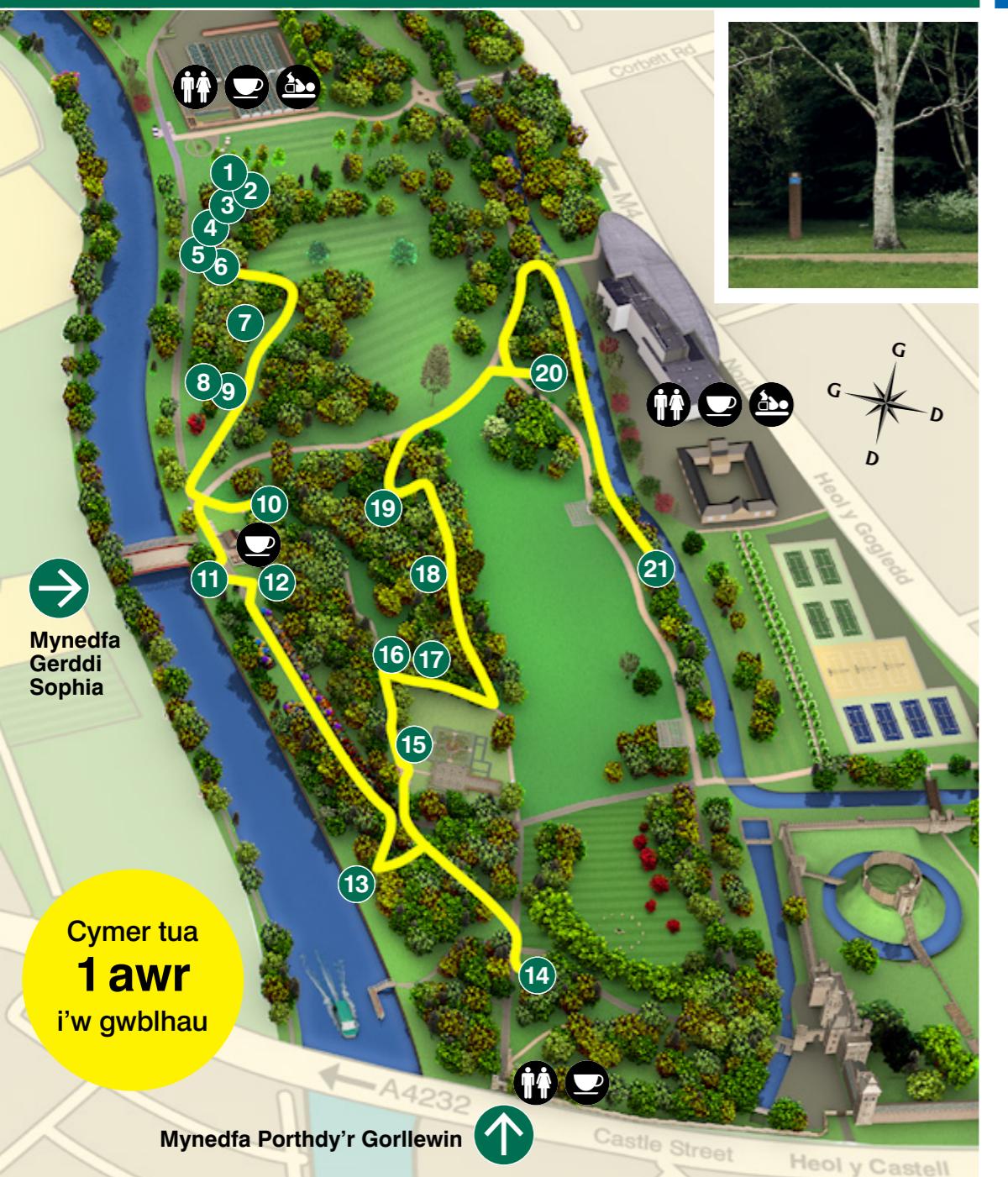
18 2249 Ceiriogen Japan

LLWYBR PENCAMPWYR COED PARC BUTE

Y CASGLIAD DEHEUOL

PARC
BUTE
PARK
& ARBORETUM

Mae'r parc yn agor am 7.30am ac yn cau 30 munud cyn machlud haul. Mae'r amseroedd cau dyddiol i'w gweld ar y safle ac ar ein gwefan.

www.parc-bute.com

Sganiwch y cod QR hwn i gael
cyfeiriadau i'ch coeden gyntaf

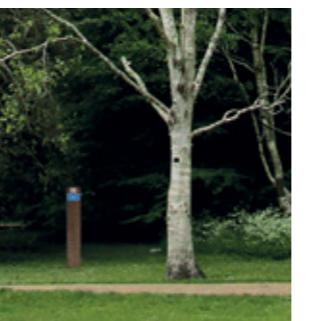

sgania fi

Trefn y daith a Rhif tag:

1 2477 **Gwernen** (enw cyffredin)

Enw Botanegol:
Alnus maximowiczii

Ynganiad Lladin:
AL-nus max-im-oh-WIX-ee-eye

Blwyddyn gyntaf Statws
Pencampwr: 2013

Pencampwr Uchder, Cylchfesur
neu'r ddau: U

Dyddiad plannu: 1989/90

Planwyd gan: M Frazer

Disgrifiad a nodweddion:

Tyfir hwn i arddangos y cynffonau
wyn bach tewion mawrion melyn/
gwydd yn y gwanwyn. Dail mawr
deudant yn bwrw cysgod trwm.
Gwernen mwy na'r rhelyw. Weithiau
â mwy nag un bôn.

2 2488 **Ceriosen Glychlys**

Prunus cerasoides var.
campanulata

PROO-nus sir-ah-s-OY-deez var.
kam-pan-yoo-LAH-ta

2013, U & C, 1950-55, M Frazer

Coeden fechan golddail drwchus
ac ymledol. Rhisgl browngoch llyfn.
Blodau fel clychau pinc tywyll sy'n
ymddangos cyn y dail yn gynnar
yn y gwanwyn. Cerios bychain,
aeddfeudu'n ddu. Dail lliw efydd
yn yr hydref.

3 2498 **Gwernen**

Alnus fauriei
AL-nus FAR-ee-eye

2013, C, 1992-93, M Frazer

Coeden fechan ag iddi ddail llyfn
gwydd sgleiniog a danheddog
siâp lletem neu bron yn grwn.
Cynffon wyn bach ymfrostgar hyd
at 17 cm o hyd yw'r blodau sy'n
ymddangos yn y gwanwyn cynnar
cyn y dail.

8 3114 **Masarnen**
Wlanog Japan

Acer japonicum 'Aconitifolium'
AY-sa juh-PON-ih-kum A-kon-
eye-tee-FOH-lee-um'

2013, C, 1950-55, W Nelns Snr

4 2466 **Gwernen Wen**

Alnus rhombifolia
AL-nus rom-bih-FOH-lee-uh

2013, U & C, 1992-93, M Frazer

Coeden ganolig/fawr ymledol.
Rhisgl llwyd gwelw llyfn pan yn
ifanc, cennog yn aedfedd. Dail
diemwnt danheddog. Cynffonau
wyn bach melyn yn y gwanwyn,
siâp conau yn yr hydref. Hadau
asgellog yn y gaeaf. Conau duon
am hyd at llwyddyn.

5 2452 **Gwernen**

Alnus Inokuma

Al-nus in-o-KU-ma

2013, C, 1993-94, M Frazer

Tyfu hyd at 10m o uchder, rhisgl
llwyd neu llwydfrown. Blodau
Mai-Mehefin, ffrwythau
Gorfennaf-Awst.

6 2447 **Gwernen**

Alnus acuminata subsp.
acuminata

AL-nus a-kew-min-AH-tu subsp.
a-kew-min-AH-tu

2013, C, 1993-94, M Frazer

Boncyff syth sy'n tyfu hyd at
25 metr (80tr) o uchder. Dail
danheddog hirgrwn. Cynffonau
wyn bach pendiliog yn tyfu hyd
at 12 cm (5 mod). Cynffonau
wyn bach benywaidd gwydd
siâp conau. Hadau asgellog
yn disbyddu gan adael plisgyn
ffrwyth.

7 3120 **Ffelodendron**
Tsieina

Phellodendron chinense

Fell-uh-DEN-drin chin-EN-see

2013, C, 1950-55, W Nelns Snr

Coeden ymledol lydan hyd at 15
metr. Dail gwyddion tywyll fel lledr,
38 cm o hyd yn troi'n felyn yn yr
hydref. Blodau melynwydd penisel
yn yr haf. Ffrwyth tebyg i fwyr
duon yn yr hydref ar goed benyf.

12 2080 **Ceriosen**
Manchuria

Prunus x fontanesiana

PROO-nus FON-tan-es-e-AN-uh

2013, U, 1950-55, W Nelns Snr

Ilex x altacerensis 'Nigrescens',
Celynnen Highclere, yn tyfu hyd
at 10 metr ag iddi ddail llydan
sgleiniog heb feingefn neu â
nifer bychan o ddannedd miniog.
Celynnen wrywaidd ddim yn
cynhyrchu ffrwyth.

11 3337 **Coeden Cnau**
Asgellog

Pterocarya x rehderiana

Ter-o-CAR-ree-ah xray-der-ree-
AH-nuh

2013, U & C, 1960-65,
W Nelns Snr

Mawr a thyfu'n gyflym yn aml
â boncyff byr a choron lydan.
Rhisgl rhychiog llwyd. Dail
gwydd tywyll asgellog sy'n
troi'n felyn. Cynffonau wyn bach
bychain dros ben a ddilynir
wedyn gan gadwyn o gnau.

16 2019 **Celynnen**
Highclere

Ilex x altacerensis

'Nigrescens'

I-leks x al-ta-cler-EN-sis 'Ny-

GRESS-enz'

2013, U & C, 1989-90, M Frazer

Celynnen Highclere, yn tyfu hyd
at 10 metr ag iddi ddail llydan
sgleiniog heb feingefn neu â
nifer bychan o ddannedd miniog.
Celynnen wrywaidd ddim yn
cynhyrchu ffrwyth.

17 2118 **Bedwen**

Betula 'Fetisowii'

BET-yoo-la fe-ti-SO-we-eye

2015, U & C, 1966/67, W Nelns Snr

Mae'r Betula 'Fetisowii' yn
goeden denau ganolig ei maint
sy'n tyfu hyd at 20 metr o uchder.
Yn nodedig iawn am ei rhisgl
calchog gwyn sy'n plcio.

9 3926 **Derwen**
Helygddail

Quercus robur 'Salicifolia'

KWER-kus ROH-bur 'Sah-lih-

SEE-foh-lee-uh'

2013, U & C, 1992/93, M Frazer

Poplysen balsam sy'n tyfu'n
gyflym (20/25 metr o uchder) â
siâp pigynol a rhisgl llwydfrown.
Dail gwyddion tywyll trionglog â
choesau cochion a gwythiennau.
Cynffonau wyn bach hyd at 15 cm.

13 3259 **Poplysen Yunnan**

Populus yunnanensis

POP-u-lus yoo-nan-EN-sis

2013, C, 1966/67, W Nelns Snr

Poplysen balsam sy'n tyfu'n
gyflym (20/25 metr o uchder) â
siâp pigynol a rhisgl llwydfrown.
Dail gwyddion tywyll trionglog â
choesau cochion a gwythiennau.
Cynffonau wyn bach hyd at 15 cm.

14 1804 **Celynnen**
Highclere

Ilex x altacerensis

'Nigrescens'

I-leks x al-ta-cler-EN-sis
'Ny-GRESS-enz'

2013, C, 1950-55, W Nelns Snr

Hokusai yw un o'r coed ceiros
blodeuol Siapaneaidd mwyaf
hirhoedlog yn y DU. Pinc lliw
ceiros clasurol yw'r blagur sy'n
para am 3 wythnos neu fwy.

10 2196 **Coeden Byssedd**
y Cŵn

Paulownia tomentosa

Pau-LOE-nee-uh toh-men-TOH-suh

2013, U & C, 1950-55,
W Nelns Snr

Tyf hon hyd at 10 metr ag iddi
ddail llydan sgleiniog heb
feingefn neu â nifer bychan o
ddannedd miniog. Celynnen
wrywaidd ddim yn cynhyrchu
ffrwyth.

11 3337 **Coeden Cnau**
Asgellog

Pterocarya x rehderiana

Ter-o-CAR-ree-ah xray-der-ree-
AH-nuh

2013, U & C, 1960-65,
W Nelns Snr

Coeden ganolig ei maint yn
tyfu hyd at 22 metr o uchder.
Rhisgl gwyn neu binc hufennog
yn plicio'n llorweddol. Dail
danheddog siâp calon, gwydd
llachar yn yr haf cyn troi'n felyn.
Cynffonau wyn bach yn
y gwanwyn.

20 1971 **Derwen Twrci**
Leisiog

Quercus cerris 'Marmor Star'

KWER-kus SER-ris

2013, U & C, 1989-90, M Frazer

(rhoddwyd gan Sainsbury plc)

Mae modd gwahaniaethu rhwng
y dderwen hon a'r dderwen

frodrorol yn sgil y cwpanau
mes 'blewog' sy'n edrych fel
gorchudd trwchus o fwsogl.

21 1907 **Llwyfen Siberia**

Ulmus pumila 'Aureascens'

UL-mus PEW-mil-a

2013, U & C, 1950-55,

W Nelns Snr

Dail euraidd yn y gwanwyn yn troi'n
wyrdd tywyll. Dim ond dau esiampl
aedd fedd gwbyddus sydd yn y DU;
un yma yng Ngardd Goed Parc
Bute a'r llall mewn gardd breifat yn
Seaford, Dwyrain Sussex.

PARC
BUTE
PARK
& ARBORETUM

Mae'r parc yn agor am 7.30am ac yn cau 30 munud
cyn machlud haul. Mae'r amseroedd cau dyddiol i'w
gweld ar y safle ac ar ein gwefan.

www.parc-bute.com